

CONTRIBUȚIA REMARCABILĂ A ARHIEPISCOPULUI ȘI MITROPOLITULUI BARTOLOMEU ANANIA LA APĂRAREA DEMNITĂȚII FAMILIEI CREȘTINE – FACTOR DE TEMELIE AL NEAMULUI ROMÂNESC*

DRD. IULIANA-ANIȘOARA LUȚAI**

Abstract: I chose one of the unique, deeply marked figures of the Cluj Orthodoxy, in the person of the Archbishop and Metropolitan Bartholomew, who imposed on posterity through his deeply Christian conscience, through his state of mind, alive, left to us as a spiritual testament: verticality, courage and morality in his vision of the world and of life. His sermons reveal his great predilection for the current problems of the world we live in, such as: corruption, the spiritual crisis of the family and its cultivation, moral and spiritual pollution, the need for renewal or moral regeneration of the Romanian people, the indissoluble relationship between Church and people or osmosis between cult and culture. He speaks of the Wedding at the Cana of Galilee, where the Sa-

vior Christ blesses the family and where, at the request of the Mother of God, he performs the first miracle. Not by chance at His mother's request, and not by chance at a wedding. He made a comparison between the perfect purity of the Mother of God and the icon of the Romanian people who love purity. The Mother of God saved the dignity of the family at the Wedding in Cana, and now, nowadays, Metropolitan Bartholomew urges us to save the dignity of the family from the alternative of neo-Marxist ideology, through the moral reform of the Romanian people, through ecological movements against pollution of the spirit, spirit of discernment, in short: maintaining the health of the soul, like the perfect purity of the Mother of God.

Keywords: spiritual crises, dignity of family, moral reform, Wedding at the Cana of Galilee.

Momentul fast al Școlii Doctorale de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, intitulat „Ortodoxia clujeană la ceas aniversar: spiritualitate, teologie, cultură – 100 de ani de la reactivarea scaunului episcopal”, este unul din cele trei evenimente majore ale anului 2021:

1. Comemorarea a 100 de ani de la reactivarea scaunului episcopal de la Cluj: Episcopul Nicolae Ivan, fiind primul episcop al reînviatei episcopii – personalitate elogiata în sesiunea inaugurală de către Pr. Prof. Vasile Stanciu, directorul Școlii Doctorale, Cluj-Napoca;

2. Centenarul nașterii Mitropolitului Bartolomeu Anania (1921-2021) – personalitate evocată în prezentul studiu;

3. Centenarul nașterii Arhiepiscopului Justinian Chira (1921-2021) – evocat în sesiunea inaugurală de către Părintele Mitropolit al Clujului, Andrei Andreicuț.

Printre motivele pentru care am ales comemorarea personalității distinsului Mitropolit Bartolomeu Anania, ca unul care a avut o implicare remarcabilă în viața culturală și religioasă din Eparhia Clujului, se înscriu în următoarele:

1. Personalitatea IPS Bartolomeu Anania însumează cele trei coordonate ale *Aniversării Ortodoxiei Clujene* (titlul Simpozionului Școlii Doctorale, mai sus amintit): *Spiritualitate, Teologie, Cultură*: dacă vorbim de Spiritualitate, avem un *slujitor al lui Dumnezeu* în persoana Mitropolitului Bartolomeu; dacă vorbim de Teologie, avem un *predicator harismatic*¹ sau un *teolog încuvântat*²; iar dacă vorbim de Cultură, avem *pe traducătorul Bibliei* – a șaptea traducere în cultura română – toate încununate în omul Bartolomeu Anania;

* Studiul a fost realizat sub coordonarea Pr. Prof. univ. dr. Vasile Gordon, care și-a dat avizul pentru publicare.

** Doctorandă, Facultatea de Teologie Ortodoxă, Cluj-Napoca.

¹ Vasile GORDON, „Mitropolitul Bartolomeu – schiță de portret omiletic”, în: *Tabor*, 1/V, aprilie 2011, p. 236.

² Bogdan IVANOV, „Mitropolitul Bartolomeu Anania, teologul încuvântat”, www.ziarulfacia.ro, 30 ianuarie 2021, accesat la data de 26 mai 2021.

2. Am ales una dintre figurile unice, profund marcante, ale ortodoxiei clujene, în persoana Arhiepiscopului și Mitropolit Bartolomeu, care s-a impus posterității prin conștiința sa profund creștină, prin starea sa de spirit, vie, lăsată nouă ca testament spiritual: verticalitate, curaj și moralitate în viziunea sa asupra lumii și asupra vieții;

3. În sesiunea inaugurală a Simpozionului, profesorul Adrian Lemeni, Directorul Școlii Doctorale a Facultății de Teologie Ortodoxă din București, reliefa stringenta *articulare a cercetării teologice academice cu viața Bisericii*, cu crezul ei, cu întoarcerea la rădăcinile autentice, la gândirea vie, și nu tehnicizată. Achiesând cele spuse, IPS Bartolomeu a militat pentru înnoirea Bisericii sub aripa Duhului Sfânt.

Cuvintele sale de învățătură îl descoperă ca fiind un om de acțiune, un aprig măr-turisor al credinței ortodoxe, un iubitor de neam și țară, precum și un susținător ferm al valorilor fundamentale ale neamului românesc: *Familia, Biserica și Școala*.

Această galerie de idei m-a inspirat în alegerea de titlu pentru acest simpozion, care se dovedește a fi și o punte de legătură cu tema mea de cercetare doctorală, *Familia creștină – factor de educație în context european actual*, în domeniul Cateheticii, sub îndrumarea părintelui profesor Vasile Gordon, întrucât găsesc în personalitatea și cu-vântările ierarhului erudit, Bartolomeu Anania, pe cel mai curajos și aprig *apărător al valorilor morale ale familiei creștine!*

Predicile sale relevă marea sa predilecție spre problemele actuale ale lumii în care trăim, precum: corupția, criza spirituală a familiei și cultivarea ei, poluarea morală și spirituală, nevoia de înnoire sau regenerare morală a neamului românesc, relația in-disolubilă dintre Biserică și popor sau osmoza dintre cult și cultură. Toate aceste vi-zuni pot fi considerate un adevărat *testament spiritual*.

Moștenirea predicatorială lăsată de ilustrul mitropolit este un izvor de studiu și valorificare, opera sa omiletică regăsindu-se și în mediul online. Pagina web dedicată Mitropolitului Bartolomeu Valeriu Anania³ a fost una din principalele surse de in-spirație în elaborarea comunicării mele.

Prezint câteva dintre aceste predici referitoare la contribuția sa remarcabilă la apă-rarea demnității familiei creștine ca factor de temelie al neamului românesc. Amintesc doar câteva titluri: „Cultivarea familiei” (2005) și „Criza spirituală a familiei” (2007); de asemenea, în predica IPS Bartolomeu „Despre căsătorie și familie” (2018) se pune accent pe importanța și sfințenia familiei, care vine din rolul părinților de a fi educa-tori în viața copiilor lor – această perspectivă reprezentând cea mai frumoasă pledoa-rie despre paideia creștină cultivată în familie de către părinți.

De o importanță benefică este și exemplarul publicat de către Episcopia ortodoxă a Maramureșului și Sătmăruului, „Împreună pentru viitorul copiilor noștri”, oferit pe întreg cuprinsul eparhiei, conținând „Cuvântul” rostit de IPS Bartolomeu la praznicul Adormirii Maicii Domnului, la M-reă Nicula, în 15 august 2000. Acest „Cuvânt” a fost citit în toate bisericile din eparhie în Duminica în care a avut loc referendum-ul pentru Familia creștină (6-7 octombrie 2018).

³ <https://www.facebook.com/MitropolitulBartolomeu>, accesat în data de 13 iulie 2020.

Consider că, prin acest „Cuvânt”, părintele Mitropolit Bartolomeu ne-a oferit o adevărată mărturisire de credință de iubire de neam și țară, dovedind a fi în persoana sa un apărător și susținător al demnității familiei creștine, ca factor de temelie al neamului românesc.

Când vorbește despre familia creștină, Mitropolitul Bartolomeu ne pune în vedere mai multe nuanțe conceptuale:

1. Vorbește de Nunta din Cana Galileii, unde Mântuitorul Hristos binecuvintează familia și unde, la rugămintea Maicii Domnului, face întâia minune. Nu întâmplător la rugămintea mamei Sale, și nu întâmplător la o nuntă. A făcut o comparație între curăția desăvârșită a Maicii Domnului și icoana poporului român iubitor de puritate. Maica Domnului a salvat demnitatea familiei, la Nunta din Cana, iar acum, în zilele noastre, Mitropolitul Bartolomeu îndeamnă să salvăm demnitatea familiei de alternativa ideologiei neomarxiste, prin reforma morală a poporului român, prin mișcările ecologiste împotriva poluării spiritului: deosebirea dintre Bine și Rău, spirit de discernământ, pe scurt: păstrarea sănătății sufletului, asemeni purității desăvârșite a Maicii Domnului.

2. Vorbește de paideia creștină oferită prin „cei 7 ani de-acasă” de către părinți, argumentând că „din brațele mamei se primește credința”, iar Biserica și Școala adaugă, făcând mereu apel poporului român să întemeieze soliditatea familiei, astfel întărindu-se societatea și democrația, în sensul de libertate, nu anarhie și dezmăț. Sfinții Ioachim și Ana au fost modelul adevăratei familii creștine, pentru că au născut-o ca rod al rugăciunii pe Maica Domnului, i-au dăruit educație deosebită, fiind aleasă să-L nască pe Iisus Hristos.

3. Vorbește de redresarea familiei și reînobilarea ei prin regenerare lăuntrică și biologică a poporului român, care este în scădere datorită numărului mare de avorturi. Fiecare părinte este el însuși un educator pentru odrasla lui, cu răspunderi pentru felul cum o crește și educă.

4. În accepțiunea părintelui mitropolit, familia nu este doar o problemă de credință, ci și o problemă de nație, o problemă de supraviețuire a poporului român. O problemă de viitor al neamului românesc. De aceea făcea apel la conștiința noastră creștină și românească, argumentând că, fără moștenirea creștină, valorile europene nu vor dăinui, iar moștenirea iluministă nu trebuie să ne sperie, ci trebuie dezbătută prin intermediul argumentelor, prin dialog.

În viața intelectuală a Clujului, rămâne ca unul dintre traducătorii Bibliei, prozator, poet și dramaturg. Ca ierarh al Clujului, Mitropolitul Bartolomeu s-a afirmat ca un om ce avea o concepție clară despre religie și Biserică, asumându-și două acțiuni: autonomia instituțională a Bisericii și revigorarea Bisericii după principiul cultivării relației dintre cultură și credință:

„Adevărul este că nu le putem despărți, decât în mod artificial, pentru că religia este culturală prin însăși esența ei. Upanișadele⁴ fac parte din cultura lumii, Biblia, de ase-

⁴ Vezi detalii la: <https://ro.wikipedia.org/wiki/Upani%C8%99ade>, accesat la data de 12 mai 2021.

menea, este un act de cultură. Religia niciodată nu este veche, ea este contemporană cu evenimentele. Se cuvine să amintim aici o afirmație a Cardinalului Schönborn, care a folosit o dublă metaforă: scara lui Darwin și scara lui Iacov; una care este pe orizontală și alta este pe verticală. Deci, istoria pe care o cunoaștem se consumă la orizontal, religia fiind parte din istorie, dar este deasupra istoriei și o privește vertical, de sus, și de acolo o evaluează, nu în funcție de circumstanțe, ci în funcție de ansamblu. Nu poți să excluzi religia din istorie, ea există oricum, indiferent că ții seama de ea sau nu. De aceea, religia are în plus această perspectivă verticală asupra fenomenului istoric, care nu trebuie să se bazeze doar pe orizontalitate. Să nu uităm că Iisus Hristos, fiind Dumnezeu, a intrat în istorie și este un personaj istoric, «Logos-ul intrat în istorie», care devine istorie, trăiește, evoluează, moare și înviază. Dar continuă să rămână Dumnezeu pe deasupra, așa încât religia nu se desprinde de istorie, Dumnezeu nu se desprinde de istorie»⁵.

În ceea ce privește cooperarea cu Universitatea Babeș-Bolyai⁶, a mintim câteva inițiative de dezvoltare instituțională sub patronarea onorifică a ilustrului ierarh: crearea Centrului de Studii Biblice (2003), fiind martoră la inaugurarea festivă, ca și Documentarist al CSB (2003-2010); a Centrului de Studii Ecumenice, a Centrului de Bioetică –meritul Mitropolitului Bartolomeu a fost de a îndruma spre o atmosferă ecumenică de dialog creștin, specifică unei universități de prestigiu.

Imaginea pe care o are azi eparhia Clujului se datorează curajului mărturisitor al arhiepiscopului și mitropolit Bartolomeu, și anume: acela de a apăra credința ortodoxă în Transilvania, în fața celor din afara Bisericii, în special a greco-catolicilor, față de care a adoptat o atitudine fermă, ceea ce a ajutat la păstrarea credinței ortodoxe în majoritatea cazurilor.

De-a lungul păstoririi celor 17 ani în eparhia Clujului, misiunea încredințată Înaltpreasfințitului Bartolomeu a fost pe deplin realizată: o adevărată mărturisire și apărare de credință și iubire de neam și țară, precum și de susținere fermă a valorilor fundamentale și multiseculare ale neamului românesc: *Familia, Biserica și Școala*.

Preocuparea față de importanța și sfințenia familiei a fost una constantă în viața și activitatea Mitropolitului Bartolomeu și se regăsește în texte, luări de poziții, atitudini: inițierea unui demers de revizuire a Constituției în ceea ce privește familia, în 2006, încheiat prin depunerea la Parlament a unui număr consistent de semnături, fără a avea impactul referendumului din 2018; reacția publică avută în predica de la Nicula din 2000, când a fost abrogat celebrul articol 200 din Codul Penal, privitor la homosexualitate: „Da Europa, nu Sodoma!”; reactivarea comitetelor parohiale și cooptarea în acestea a femeilor (2006); inițiativa privind pastorația specială adresată copiilor cu părinți plecați la muncă în străinătate (2008), declarații de presă în care atrăgea atenția asupra pierderii sacralității familiei și a legăturii dintre căsătorie și nașterea de copii (2009-2010).

⁵ Andrei MARGA, *Dialoguri*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2008, pp. 194-197.

⁶ Andrei MARGA, „Întâlnirea cu Bartolomeu Anania”, www.radiorenasterea.ro, 30 ianuarie 2020, accesat la data de 26 mai 2021.

Așa cum am amintit mai sus, cea mai frumoasă pledoarie în favoarea apărării demnității familiei creștine ne-o oferă părintele Mitropolit, în cuvântul rostit la Adormirea Maicii Domnului, de la Mănăstirea Nicula din 15 august 2000, grăitor în acest sens! Este foarte important de amintit faptul că își dorea ca ceea ce vorbea oamenilor de la Altar să le pătrundă inimă, să le lumineze mintea și să le întărească credința! Acesta era scopul cuvântărilor sale!

Avea o predilecție în cuvântările sale spre teme ce priveau ecologia spirituală, intrarea demnă în Europa prin cultivarea valorilor morale, rămânând în conștiința contemporanilor ca un aprig și dârz apărător al nevoilor speciale ai celor pe care-i păstora. Întotdeauna vorbea pentru toate vârstele, făcând referire la purtarea de grijă a Maicii Domnului, care nu dorește să-și vadă fiii sufletești rătăcind pe căi greșite.

Așa se face că, nu de puține ori, o numește pe Maica Domnului, icoană prin excelență a curăției omenești, făcând comparație cu năzuința poporului român de a fi iubitor de puritate, de frumos, de desăvârșire! Vorbea cu atâta persuasiune despre curăția vieții Maicii Domnului, cea care a reușit să-și păstreze puritatea atât pe Pământ, cât și în Împărăția lui Dumnezeu, fiindu-i ridicat trupul transfigurat, la cer.

„Nu a fost altă femeie pe lume pe care Dumnezeu să o cheme la misiunea la care a chemat-o pe ea. Nu a fost nicio ființă pământească care să fi fost atât de curată, în viața ei, ca Maica Domnului. Atunci când vărsați o lacrimă de bucurie, o vărsați și în fața icoanei curăției desăvârșite a omului!”⁷.

În continuare, vlădica Bartolomeu arată care este sensul adevărat al acestei minuni, și anume că Maica Domnului s-a gândit la demnitatea familiei:

„Prin prezența Sa la această Nuntă, Mântuitorul Hristos a binecuvântat Taina Căsătoriei: căsătoria care întemeiază o familie, care face copii pe care-i dau societății și prin care societatea crește. *Taina Nunții este singura Taină pe care nu a instituit-o Domnul Hristos, ci Însuși Dumnezeu Tatăl, odată cu primii oameni.* Ne spune clar Sfânta Scriptură: «Și Dumnezeu l-a făcut pe om. Bărbat și femeie i-a făcut». Și după ce i-a creat și i-a binecuvântat, le-a spus: «Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și lucrați-l». Așadar, observăm binecuvântarea Nunții, și prin aceasta, binecuvântarea familiei”⁸.

Așadar, această instituție fundamentală a societății, familia, a fost binecuvântată de către Iisus Hristos și Maica Domnului, la Nunta din Cana Galileii.

Mitropolitul Bartolomeu le vorbea celor ce-l ascultau din toată inima și din toată credința lui, uneori chiar cu sufletul sângerând – așa cum mărturisea adesea –, atunci când se adresa autorităților legislative sau politice privind emiterea unor legi care nu erau în beneficiul celor care i-au ales. Astfel, a făcut apel la faptul că, prin abolirea articolului 200 din Codul penal, se legalizează unul dintre păcatele cele mai grave ale umanității, și anume: legiferarea homosexualității, ca alternativă la familie, ca un aten-

⁷ † Bartolomeu ANANIA, „Predică la Adormirea Maicii Domnului din anul 2000”, în: *Referendum pentru Familia Creștină – Nunta din Cana Galileii – 6-7 octombrie 2018, Împreună pentru viitorul copiilor noștri*, exemplar publicat de Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmăruului, 2018, p. 2.

⁸ † Bartolomeu ANANIA, „Predică la Adormirea Maicii Domnului din anul 2000”, p. 2.

tat la familia însăși. Cei cuprinși de acest viciu au toate mijloacele de îndreptare și de vindecare, atât scaunul duhovnicului, cât și cabinetul medical. Mitropolitul arată că obligația oamenilor politici, împreună cu apelul Patriarhului Bisericii Ortodoxe, este să împiedice punerea în aplicare a acestei blasfemii la adresa decenței neamului românesc.

Libertatea este un dar dat de Dumnezeu omului la creație, iar democrația este, eminamente, libertate. De aceea, viziunea lui era de a protesta împotriva oricăror măsuri care provoacă confuzie în rândul tinerilor, în special pericolul să nu deosebească între Bine și Rău. Este vocea ierarhului curajos care vedea nevoile reale și cunoștea trebuințele stringente ale poporului. Era un militant pentru înnoirea sau primenirea neamului românesc prin cultivarea de valori morale și era împotriva dezumanizării societății prin mass-media subculturală. În acest sens afirmă următoarele:

„Unde sunt mișcările ecologiste împotriva poluării spiritului? [...] Pornografia și prostituția își fac reclamă în paginile ziarelor și pe posturile de televiziune. Și aceasta pentru că libertatea este rău înțeleasă și prost folosită. Nu este un păcat mai mare, decât să folosești prost acest dar, pe care ți l-a dat Dumnezeu, și care este libertatea. Democrația este, eminamente, libertate, dar nu anarhie și dezmăț”⁹.

În toate cuvântările sale vedem o permanentă preocupare de marile probleme ale Bisericii și, în același timp, și de cele ale neamului.

Adresa întotdeauna, în cuvântările sale, un mesaj tinerilor. Vorbea adesea de regenerarea morală a tinerilor. Vorbea laudativ la adresa acestora, încurajându-i să-și trăiască tinerețea în limitele bunei cuviințe, fără a le fi rușine de faptele ce le-au făcut. Îi învăța în ce constă începutul înțelepciunii: spirit de discernământ, între sănătos și nesănătos, între folositor și nefolositor. De asemenea, îi încuraja să fugă de primejdii: lipsa de discernământ, curiozitatea nesăbuită, viciile care destramă personalitatea și ființa. Iar ca sfat, întotdeauna le sugerea să fie propriul lor judecător în propria lor conștiință, căci numai așa, într-o viețuire cu adevărat creștină, nu va mai fi nevoie de justiție.

Adesea oferea sfaturi și părinților: în principal, răspunderea de a fi părinți, de a crește și de a educa pe copiii lor, nădăduind că numai în felul acesta vom ajunge la regenerarea morală, dar și biologică a poporului român. Astfel vedea IPS Bartolomeu *redresarea și reînnoirea familiei*, prin faptul că fiecare părinte este un educator pentru copilul lui. Iar pentru ca acest lucru să fie încununat cu succes, Statul trebuie să sprijine instituția familiei cu tot ceea ce îi este necesar.

Atrăgea atenția spre o regenerare lăuntrică, spre o conștiință trează, creștină și românească, spre un spor de sfințenie și de bună-cuviință, dar mai ales îndemna spre un spor de curaj: de a face reforma morală a poporului român. Adică, de a elimina din toate structurile societății noastre minciuna, hoția, tâlhăria – dar mai ales drumul ocolit – și de a prefera curajul, propria prelucrare a datelor situației, angajarea, verticalitatea morală și umană.

⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=fwmgbBkn350>, accesat la data de 20 mai 2021.

Avea o deviză: nu este important cât trăiești, important este să trăiești cu folos, iar pentru aceasta trebuie să ai și o educație de la părinți¹⁰.

În acest context, să ilustrăm viziunea ierarhului cârturar privind *importanța și sfîntenia familiei* într-o altă cuvîntare, la Nașterea Maicii Domnului din Drepții Ioachim și Ana¹¹. Aici scoate în evidență educația Maicii Domnului primită atât de la părinții ei, cât și de la templul din Ierusalim – unde era și școală și unde a învățat carte¹². Acesta este, în perspectiva părintelui Mitropolit Bartolomeu, rolul părinților în viața copiilor: de a-și educa copiii.

De ce este sfîntă această instituție a familiei? Deoarece are la bază Taina Cununii, iar Sfînta Scriptură ne spune că familia s-a întemeiat prin binecuvîntarea lui Dumnezeu. De aceea în Vechiul Testament familia era sfîntă, iar multă vreme și în viața creștinilor, pînă când încetul cu încetul a început să se dilueze. Chiar și în lumea păgână familia era sacră¹³. Cu trecerea timpului, familia a început să se destrame. Odată cu libertatea prost înțeleasă, au început căsătoriile să se destrame, au început divorțurile, au început avorturile.

În concepția Mitropolitului Bartolomeu, familia nu este doar o problemă de credință și de religie, ci și o *problemă de nație*, o problemă de popor român, o *problemă de supraviețuire*:

„Suntem datori să facem toate eforturile ca să redresăm familia care se destramă. Familia înseamnă părinți și copii laolaltă, nu doar părinți care au copii și nu mai au grijă de ei, și nu doar copii care au părinți, de care nu mai înțeleg să asculte. Există, așadar, o coeziune sfîntă între cei ce au dat naștere copiilor și copiii care trebuie să fie recunoscători pentru că au primit viață prin părinții lor. Ni-i fură societatea și ni-i fură năravurile rele. Copiii merg la școală și, chiar dacă în sala de clasă există o icoană, copiii sunt atrași de discotecă, alcool, de sexualitate și de droguri. Și acestea din urmă de obicei câștigă, nu icoana din perete. De ce? Pentru că părinții nu s-au îngrijit să-i dea copilului *cei șapte ani de acasă* și aceasta înainte de a merge la școală”¹⁴.

Învățămintul, în accepțiunea ierarhului, are carențe multiple și deci nu se ocupă de educația copiilor. Mitropolitul Bartolomeu subliniază un lucru demn de reținut: *credința se primește din brațele mamei*, celelalte se adaugă treptat. Rolul primordial al părinților este acela de a-i da copilului credința, căci, dacă i-o dau ei, e sigură; rolul școlii este de a adăuga cât poate, ora de religie și ea cât poate să adauge, dar adevărata temelie a credinței o dau părinții. De aceea, mereu făcea apel poporului creștin să re-

¹⁰ <https://altarulcredintei.md/nu-este-merit-sa-traiesti-mult-important-este-sa-traiesti-cu-folos/>, accesat la data de 27 mai 2021.

¹¹ † Bartolomeu ANANIA, „Criza spirituală a familiei” – 2007, <https://www.youtube.com/watch?v=x-uLc0i0Eml4>, accesat la data de 27 mai 2021.

¹² † Bartolomeu ANANIA, „Criza spirituală a familiei” – 2007, <https://www.youtube.com/watch?v=x-uLc0i0Eml4>, accesat la data de 27 mai 2021.

¹³ † Bartolomeu ANANIA, „Criza spirituală a familiei” – 2007, <https://www.youtube.com/watch?v=x-uLc0i0Eml4>, accesat la data de 27 mai 2021.

¹⁴ † Bartolomeu ANANIA, „Criza spirituală a familiei” (2007), <https://www.youtube.com/watch?v=x-uLc0i0Eml4>, accesat la data de 27 mai 2021.

întemeieze soliditatea familiei. Prin aceasta, avea convingerea că se va întări societatea, se va întări democrația și înțelesul libertății în adevăratul ei sens:

„Europa creștină este o realitate. Bineînțeles că există tendințe europene de a marginaliza creștinismul, care doresc să definească valorile europene în afara identității creștine. Acest proiect nu va avea succes, pentru că drepturile omului se bazează tocmai pe această moștenire iudeo-creștină, precum și pe cea greacă și romană. Dar și pe cea iluministă. Papa Benedict al XVI-lea a spus că moștenirea iluministă nu trebuie să ne sperie, căci ea ne-a învățat multe. Dar, trebuie să avem grijă ca rațiunea, pe care iluminismul o promova, să nu ne conducă spre un nou iraționalism, care să uite de originea acestor valori iluministe. El a accentuat faptul că, fără moștenirea creștină, valorile europene nu se vor putea menține. De aceea, această dezbatere este absolut necesară, iar noi, creștinii, trebuie să o purtăm în mod deschis, nu prin intermediul presiunii politice, ci prin intermediul argumentelor”¹⁵.

De aceea, Sfinții Ioachim și Ana au fost modelul adevăratei familii creștine, în viziunea înaltului ierarh. Aceștia au născut-o pe Maica Domnului, ca rod al rugăciunii, prin binecuvântarea lui Dumnezeu, i-au dăruit educație, apoi au dus-o la templu și, astfel, a fost aleasă să-L nască pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Familia creștină este binecuvântată de Dumnezeu în Biserică prin Taina Cununiei, iar scopul este nu doar de a naște prunci, ci și de a-i crește¹⁶. În pofida trecerii ireversibile a timpului, glasul părintesc al Mitropolitului Bartolomeu va răsună cu multă putere în conștiințele întregului neam românesc: „Vă rog, părinților, ocrotiți-vă copiii! E vorba de viitorul nostru, ca neam, popor și patrie”¹⁷. Acest glas va răsună, cu tot mai multă putere, și în conștiința mea, fiind pentru mine modelul „predicatorului harismatic”¹⁸, imprimat în vremea studenției, din prestigioasa universitate clujeană! Îmi aduc aminte de imensa bucurie și emoție cu care îi ascultam cuvântul plin de putere dumnezeiască, întărindu-i, acum după mult timp, splendida logică a construcției predicilor sale:

„Jumătate din ce vă vorbesc construiesc acasă printr-o meditație de unul singur, într-un plan, iar jumătate se construiește aici, în acest amvon, pentru că obișnuiesc să mă uit în ochii ascultătorilor, și jumătate din ceea ce vorbesc crește din ochii voștri”¹⁹.

¹⁵ Andrei MARGA, *Dialoguri*, pp. 190-191

¹⁶ „Despre familia creștină și educația tinerilor”, <http://parohiaortodoxabaita.blogspot.com/2015/06/mitropolitul-bartolomeu-despre-familia.html>, accesat la data de 27 mai 2021.

¹⁷ „Din Cuvântul Pastoral la Nașterea Domnului și puritatea tinereții, 2010”, în: Valeriu ANANIA, *Cartea deschisă a Împărăției: o însoțire liturgică pentru preoți și mireni. De la Betleemul Nașterii la Ierusalimul Învierii: scrisori pastorale*; cronologie: Ștefan ILOAIE; studiu introd.: Jan NICOLAE, Vasile GORDON, Polirom, Iași, 2011, p. 354.

¹⁸ Așa cum îl numește părintele profesor Vasile GORDON, „Mitropolitul Bartolomeu – un predicator harismatic”, în: Valeriu ANANIA, *Cartea deschisă a Împărăției: o însoțire liturgică pentru preoți și mireni...*, p. 233.

¹⁹ Vasile NEMEȘ, „Aspecte din activitatea omiletică a Arhiepiscopului Bartolomeu Anania”, în: Ștefan ILOAIE, Radu PREDĂ (eds.), *Logos. Arhiepiscopului Bartolomeu al Clujului la împlinirea vârstei de 80 de ani*, Renașterea, Cluj-Napoca, 2001, p. 149.

Sunt martoră a „fenomenului Hașdeu”, așa cum îl numește părintele profesor Bogdan Ivanov²⁰, beneficiară de audierea numeroaselor cuvântări ale părintelui mitropolit Bartolomeu rostite în catedrala clujeană și pot să afirm cu tărie și convingere că predica Mitropolitului Bartolomeu *a luminat mințile* și *a mișcat inimile*, dar cu siguranță, *a înduplecat voințele*²¹ spre fapte concrete!

A fost un *om-punte*, în sensul că a deschis Biserica spre cultura timpului său, reitărând mereu ideea că modelul teologului *încuvântat* se reactualizează permanent în Biserica lui Hristos²².

Eu mă consider un *catehumen* al pedagogiei sale, profund creștin-ortodoxe, al predicilor rostite, din experiența și trăirea omului deosebit, în persoana Părintelui Mitropolit Bartolomeu Anania! Rămâne o personalitate marcantă din anii studenției mele, când, pentru prima dată, am întâlnit un propovăduitor al Cuvântului lui Dumnezeu, care prin căldura cuvintelor sale îmi întărea bucuria cunoașterii și trăirii mele în Dumnezeu.

Ca atare, datorită adevăratelor valori care i-au înnobilat personalitatea, Vlădica Bartolomeu rămâne, pentru veșnicie, o pagină de istorie și de teologie scrisă în ceta-tea de carte a Clujului, între anii 1993-2011.

Se cuvine *veșnică prețuire și recunoștință* celui care a avut o prezență ierarhică remarcabilă în scaunul episcopal al Clujului, Părintelui Arhiepiscop și Mitropolit Bartolomeu Anania!

²⁰ Bogdan IVANOV, „BARTOLOMEU Anania, teologul încuvântat”, <https://ziarulfaclia.ro/mitropolitul-bartolomeu-anania-teologul-încuvântat/>, accesat la data de 11 mai 2021.

²¹ Vasile GORDON, „Mitropolitul Bartolomeu – un predicator harismatic”, p. 241.

²² Bogdan IVANOV, „BARTOLOMEU Anania, teologul încuvântat”.